

Olje- og energidepartementet
postmottak@oed.dep.no

Dato: 03.11.2023
Vår ref.: OED stortingsmelding om flom og skred
Deres ref.: Innspill til stortingsmelding om flom og skred

Finans Norges skriftlige innspill til arbeidet med ny stortingsmelding om flom og skred

Finans Norge ønsker å trekke frem følgende punkter som må prioriteres i arbeidet med stortingsmeldingen:

- Forebygging må styrkes og prioriteres
- Analyse av lønnsomme forebyggingstiltak for å forebygge der det samfunnsøkonomisk lønner seg mest
- Kommuner må settes i stand til å forebygge
- Øke kompetanse på forebygging mot natur- og klimaskader
- Tilgjengelig data må utnyttes bedre i arealplanlegging og forebyggingsarbeid
- Videre drift av Kunnskapsbanken under DSB bør prioriteres
- Stortingsmeldingen om flom og skred bør være en nasjonal handlingsplan med konkrete målsettinger, virkemidler og tiltak

Forebygging må styrkes og prioriteres

Finans Norge har lenge uttrykt bekymring for det store etterslepet på flom- og skredsikring. NVE har anslått et flom- og skredsikringsbehov på 85 milliarder kroner for eksisterende bygg. Riksrevisjonen kritiserte myndighetene i 2022 for ikke å ha sikret seg tilstrekkelig oversikt og iverksatt nødvendige tiltak. Gjerdrumutvalget la til grunn i NOU 2022:3 at de samfunnsøkonomisk lønnsomme tiltakene ville utgjøre ca. halvparten av etterslepet. Utvalget foreslo derfor å øke de årlige bevilgningene til NVE til 1,5 milliarder kroner for å sikre eksisterende bebyggelse mot naturfarer. I tillegg frykter lokalsamfunn tap av menneskeliv og enorme kostnader på grunn av økende flom- og skredfare.

Finans Norges årlige klimarapport viser at forsikringsselskapene de siste ti årene har utbetalt erstatning for skader på bygning og innbo på over 30 milliarder kroner, som følge av natur- og værrelaterte skader. Over halvparten av erstatningene er for vannskader som ikke regnes som «ekte naturskader» etter naturskadeforsikringsordningen.

De samlede forsikringserstatningene etter ekstremværet «Hans» er anslagsvis på 1,8 milliarder kroner, i tillegg kommer skade på matproduksjon, infrastruktur, skog og bygg som skal dekkes av stat/kommune. Det har også vært en skredhendelse i Halden i april i år med en estimert kostnadsramme på naturskade på 1,26 milliarder kroner. I tillegg kommer årets øvrige naturskader som også belastes naturskadeforsikringsordningen. Det vises her til Finans Norges statistikk for

naturskader på våre nettsider. Tallene taler for seg og viser kostnadsomfanget når skadene først inntreffer.

Det siste årets hendelser viser at de fremtidsscenarioene man diskuterte ved forrige stortingsmelding for ti år siden nå er en realitet. Behovet for å finne gode, effektive og økonomisk fornuftige forebyggingstiltak haster. I Norge har vi en god og solidarisk naturskadeforsikringsordning som sikrer at det kan bo folk i hele vårt langstrakte land. Forsikringsselskapene bidrar til å håndtere, spre og avlaste risiko for de forsikrede. Forsikringsselskapene står klare for å bistå og hjelpe de skadelidte etter naturskadehendelser, men forsikring må ikke bli en hvilepute. Det koster samfunnet vårt mer å reparere enn å forebygge.

I neste års statsbudsjett er det foreløpig foreslått bevilget 472 millioner kroner, til flom, ras og skredsikring, men dette er likevel på et nivå langt under behovet Riksrevisjonen, NVE og Gjerdrumutvalget har pekt på. Det er Finans Norges oppfordring at det må prioriteres ytterligere bevilgninger til forebygging mot flom og skred. Med et begrenset budsjett er det desto viktigere at forebyggingsarbeidet gjennomføres og prioriteres der det lønner seg mest.

Analyse av lønnsomme forebyggingstiltak

Finans Norge oppfordrer også at det i stortingsmeldingen jobbes med analyse av de forebyggingstiltakene som allerede var gjennomført før årets flom og skredhendelser og ser på hvilke tiltak som har hatt god effekt. Erfaringer fra årets store naturhendelser gir en god mulighet til å se på de tiltakene som har fungert godt.

Lønnsomme klimatilpasningstiltak er kjennetegnet ved at samfunnets samlede nytte for å redusere klimarisikoen overstiger kostnadene av å gjennomføre det forebyggende tiltaket. Det lønner seg å forebygge, i en rapport fra Menon Economics og NGI viser at man kan spare opptil 6 kroner per investerte krone i forebygging. Det er god samfunnsøkonomi å forebygge. Forebyggingstiltakene må gjennomføres og prioriteres der det lønner seg mest.

Kommuner må settes i stand til å forebygge

Finans Norge er positive til nye regler om håndtering av overvann i plan- og bygningsloven, men kommunenes ansvar for håndtering av overvann bør avklares. Videre må finansieringsløsninger på plass for å sørge for at kommunene er i stand til å håndtere overvannsproblematikken. I dag må kommunene finansiere planlegging, etablering, drift og vedlikehold av flomveier over det ordinære kommunebudsjettet. Det er krevende prioriteringer for kommunene, skal man forebygge skader de ikke vet om og eventuelt når vil inntreffe, fremfor barnehager, skoler og sykehjem. Med et trangt kommunebudsjett er det utfordrende med prioritering av forebyggingstiltak.

NVE støtter i dag utvalgte tiltak mot skred- og flomhendelser. Når tiltaket blir delfinansiert av NVE, støtter NVE normalt inntil 80 prosent av sikringskostnadene, og kommunen tar resten av kostnaden. Det er ikke alle kommuner som har mulighet til å ta en så stor kostnad i dag, selv om investeringen lønner seg på sikt. Dermed ender samfunnsøkonomiske lønnsomme tiltak med å bli utsatt – eller ikke gjennomført i det hele tatt.

Kommunene må settes i stand økonomisk, og kompetanse må styrkes for å ivareta kommunenes samfunnsansvar for forebygging. Det er derfor viktig med en helhetlig gjennomgang av dagens finansieringsmodeller for å sikre insentiver til å forebygge lønnsomt.

Videre er det en forutsetning for å sikre trygge lokalsamfunn, at det er klarhet i roller og ansvar. For å få til et helhetlig arbeid, er det avgjørende med en tydelig plan og politisk eierskap. Det er nødvendig med god samhandling på tvers av etater, kommuner og stat.

Øke kompetanse til forebyggingsarbeidet

NVE har tidligere pekt på at det over tid er behov for å bygge opp kompetanse og kapasitet i NVE, blant annet mer til arealplanoppfølging og veiledning i tiltaksanalyser. Knyttet til NVEs regionskontorer, vil veiledning i tiltaksanalyser også være et viktig bidrag til kommunenes tilgang på relevant kompetanse og økt kapasitet i arealplanleggingen. Kompetanse er avgjørende for å hindre at byggetiltak blir planlagt og iverksatt i utsatte områder. Det er også nødvendig med tilstrekkelig faglig kapasitet for å få gjennomført nødvendige sikringstiltak.

Styrtregn har de siste årene forårsaket store skader. Det er vanskeligere å forutse hvor styrtregnet rammer. Et styrtregn kan ikke varsles på samme måte i forkant som f.eks. fare for flom; verken eksakt hvor regnet treffer eller hvor store mengder. Det må legges til rette for at vannet kan renne andre steder enn inn i husene, eller i det minste at vannmassene kan forsinkes, for eksempel ved hjelp av grønne tak eller hensiktsmessig beplantning av områdene.

Forebygging krever langsiktig tenking, både når det gjelder arealplanlegging og endringer i allerede eksisterende bebyggelse. Det er positivt at Regjeringen i forslag til neste års statsbudsjett har foreslått å øke bevilgningen til NVE med 34,5 millioner kroner til økt saksbehandlingskapasitet innen flom- og skredforebygging. Blant annet til beredskapssituasjoner og til gjennomføring av sikringsprosjekter, kartlegging og krise- og hastetiltak etter ekstremværet «Hans». Finans Norge stiller likevel spørsmål ved om bevilgningen til NVEs saksbehandlingskapasitet bør økes enda mer.

Tilgjengelig data må utnyttes bedre i arealplanlegging og forebyggingsarbeid

Offentlige myndigheter må utnytte tilgjengelig data bedre i skadeforebyggingsarbeidet.

Analyse av risiko og sårbarhet er viktig ved kommunenes kartlegging, arealtilpasning og utbygging, for å avdekke hvor den samfunnsøkonomiske nytten ved forebygging er størst.

Kunnskapsbanken under DSB

Gode skadedata er viktig i skadeforebyggingsarbeidet. I den forbindelse ønsker vi å vise til Kunnskapsbanken under Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), som Finans Norge og forsikringsnæringen har vært en aktiv pådriver og samarbeidspart for å få på plass.

Forsikringsselskapene sitter på bedre statistikk og fakta om værrelaterte skader enn noen andre i Norge. Kunnskapsbanken er et datasystem utviklet av DSB i samarbeid med Finans Norge for å gjøre informasjon om risiko og sårbarhet lettere tilgjengelig.

Gjennom Kunnskapsbanken, innhenter og sammenstiller DSB opplysninger om natur- og vannskader fra forsikringsselskaper, slik at kommuner og andre offentlige organer kan bruke dette i arbeidet med blant annet risiko- og sårbarhetsanalyser. Løsningen inneholder blant annet data fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Norsk Klimaservicesenter, Meteorologisk institutt (MET), Statens vegvesen, private forsikringsselskaper og den statlige naturskadeordningen. I tillegg inneholder Kunnskapsbanken data fra DSBs egne systemer, om for eksempel Sivilforsvaret og brann- og redningsvesenets innsatser til naturhendelser. Dataene er sammenstilt og systematisert med tanke på

bruk i analyseprosesser innen samfunnssikkerhet, og blir tilgjengelig både som kart, tall og grafer (statistikk).

Kunnskapsbanken utgjør dermed et viktig verktøy for nasjonale og lokale myndigheter for å identifisere hvor det er størst risiko og hvilke verdier som er mest sårbare, og dermed bidra til et bedre beslutningsgrunnlag i planprosesser og tilpasningsarbeid.

Finans Norge mener at Kunnskapsbanken er et kraftfullt planverktøy som viser verdien av konstruktiv offentlig-privat samarbeid for å løse viktige samfunnsutfordringer. Det er derfor sterkt beklagelig at DSB har sett seg nødt til å nedprioritere videre drift av Kunnskapsbanken fra 2023 på grunn av manglende tilskudd og prioriteringer i egne budsjett.

Vi håper at regjeringen i lys av de store og økende utfordringene knyttet til flom og skred, og det pågående arbeidet med en klimatilpasningsstrategi, vil sørge for at DSB får tilstrekkelig midler og føringer fra ansvarlig departement til å prioritere dette nyttige tiltaket som allerede er på plass og har stort potensiale i forebyggingsøyemed.

Finans Norge ser frem til regjeringens stortingsmelding for flom og skred i 2024, som vi håper vil resultere i et reelt taktskifte. Behovet for å forebygge mot flom og skred er svært godt dokumentert, og er en av de mest lønnsomme investeringene vi kan gjøre.

Med vennlig hilsen

Finans Norge

Stefi Kierulf Prytz
Direktør forsikring og pensjon

Andreas Peterson Warren
Fagsjef skadeforsikring

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og inneholder derfor ingen signatur(er)